

L N B

L A T V I J A S
N A C I O N Ā L Ā
B I B L I O T Ē K A

Latvijas Nacionālā bibliotēka

Preses apskats

18-02-2022

Sagatavoja:

Uzziņu un informācijas centrs

Informācijas pakalpojumu un starpbibliotēku
abonementa nodaļa

Vērtīgs papildinājums bibliotēkas krājumiem

Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Atbalsta biedrība saņēmusi ASV dzīvojošās Līvijas Kalriņš-Bukas 10 000 eiro ziedojumu LNB krājuma atbalstam.

Biedrība par ziedojumu iegādājusies 303 krājuma vienības, kas līdz šim nebija atrodamas bibliotēkas plauktos, – grāmatas, vēsturiskas atklātnes, periodiskos izdevumus. Lielākā daļa iz-

devumu iznākuši neseni, bet daudzi meklēti Vācijas antikvariātos, piemēram, vēsturiskas atklātnes. Iegādāta virkne rakstu krājumu un periodisko izdevumu, kā arī monogrāfijas par personībām, kuru izcelsme un darbība saistīta ar Latviju, piemēram, Elizi fon der Reki. Tagad arī LNB Konrāda Ubāna Mākslas lasītavas krājumā nonākušas 60 vēsturiskas atklātnes. Vecākās ir saistītas ar Pirmā pasa-

les kara notikumiem Latvijā, vairākās atklātnēs redzamas Centrālīrgus ainas 20. un 30. gados, kā arī citas vietas Latvijā, piemēram, Cēsis, Jelgava, Rūjiena, Daugavpils, Aizkraukles baznīca. Atklātnes ir digitalizētas un aplūkojamas digitālajā bibliotēkā "Indb.lv". Visi par ziedojumu iegādātie izdevumi jau nonākuši LNB krājumā un pieejami bibliotēkas lasītājiem. **LETA**

Pateicoties ziedojumiem, bibliotēkas krājumā nonākušas arī 60 vēsturiskas atklātnes.
KRISTIANA LUHAERA / LNB FOTO

Avots: Latvijas Avīze

Datums: 17-02-2022

KARINA PĒTERSONE, LNB Atbalsta biedrības direktore

Latvijas bibliotēkas – draudzīgas un iedvesmojošas vietas

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrības (Biedrība) vārdā pateicos par katru ziedojumu, ko Biedrība saņēmusi pagājušajā gadā. Liels atbalsts ir mūsu tautiņai visā pasaulē. Ikvienu ziedotāju un atbalstītāju uzskatām par savu domubiedru. Tie ir cilvēki, kuri novērtē lasīšanas, grāmatu un bibliotēku nozīmi. Bibliotēkas glabā tautas mantojumu, ļauj piekļūt pasaules zināšanām, palīdz uzturēt kultūru, valodu, tradīcijas. Mēs vēlamies, lai tās būtu mūsdienīgas kultūrvietas Latvijas pilsetās un pagastos, draudzīgas vietas bērniem, kuri mācās lasīt, iepazīt grāmatas un pasauli. Tieši tādēļ pastāv un darbojas Biedrība. Latvijas Nacionālajai bibliotēkai, Latvijas bibliotēkām un lasīšanas veicināšanai veltīti mūsu labdarības projekti. Tie nebūtu iespējami bez Jūsu ziedojumiem.

Ipaša pateicība mūsu ilggadējiem atbalstītājiem, kuru ziedojumus esam saņēmusi arī pagājušajā gadā: **Egonam Mārcim Baumanim, Vilim Indem, Saginevas latviešu klubam, Bostonas Latviešu ev. lut. trīmdras draudzei, Lalitai Muižnieci un Valteram Nollendorfam.**

Pagājušajā gadā esam saņēmusi arī testamentāro ziedojumu – 10 000 USD novēlējumu Biedrībai no **Solveigas Rush**. Solveigas *Rush* vārds tagad iemūžināts Latvijas Nacionālās bibliotēkas Lielajā ziedotāju sienā.

Pateicoties **Viļai Vitolai** dāvinājumam, 2021. gadā katra Latvijas bibliotēka saņēma grāmatu

"Nepārbrāukušie. Viļa un Valentīnas Vitolu dzīvesstāsts". Grāmata ir Vitolu dzimtas dzīvesstāsts, kas atklāj trimdas latviešu

bibliotēkas var glabāt šos stāstus. Ar ziedotāju atbalstu turpinām lasīšanas projektu, kas veltīts pašiem mazākajiem lasītājiem –

likteni un ir laikmeta liecība par viņu dzīvi Latvijā, Vācijā un Venecuēlā. Viņi līdz mūža galam turpināja cīnīties par labāku dzīvi sev un bērniem un nepārstāja ticēt idejai par brīvu Latviju. Ir tik vērtīgi, ka Latvijas

"Grāmatu starts". Grāmatu starts iepazīstina ar bibliotēkām un iesaista lasīšanā 3-4 gadus vecus bērnus un viņu ģimenes. Šogad un nākotnē esam apņēmušies vairāk uzmanības pievērst, lai "Grāmatu starts" varētu

notikt arī ārpus Latvijas. Interesi vēlmi to organizēt savā valstī dzīvojošām latviešu ģimenēm izrādījušas jau vairāk nekā 10 latviešu skoliņas un bibliotēkas Kanādā, Jaunzēlandē, ASV, Lielbritānijā, Beļģijā, Vācijā, Austrijā u.c. Pagājušajā gadā "Grāmatu startu" pirmo reizi organizēja Londonas latviešu bibliotēka. Jau šī gada sākumā projekta materiāli un mazo dalībnieku komplekti nonāca arī ASV, kur "Grāmatu startu" uzsāks Vašingtonas DC latviešu skoliņa. "Grāmatu startu" var notikt tikai ar ziedotāju atbalstu. Pateicoties ziedojumiem, katrs mazais programmas dalībnieks saņem "Grāmatu starta" komplektu – bilžu lasāmgrāmatīņu, mugursomīņu, mīļieņu un izziņošu brošūru vecākiem. Tas atgādina par bibliotēku, motivē tajā atgriezties un turpināt lasīt. Katrs ziedojums palīdz "Grāmatu startā" iesaistīt vēl vairāk bērnu, ģimeņu un bibliotēku. Ziedot "Grāmatu startu" iespējams labdarības portālā www.ziedot.lv. Meklējiet to starp "Cilvēkos ir spēks" projektiem.

2021. gadā Biedrība uzsāka jaunu ilgtermiņa projektu "Iedvesmas bibliotēka". Mēs iedrošinām bibliotēkas un pašvaldības pozitīvām pārmaiņām, atbalstām skaistas idejas, palīdzam bibliotēkām kļūt vēl pievilcīgākām un acināšākām. Projektam bibliotēkas katru gadu var pieņemt savas idejas par jaunu interjeru, telpu pārbūvi vai mūsdienīgu vidi bibliotēkā. No 26 pieteikumiem šogad pārvērtības

ziedojums 5 bibliotēkas – tiks iekārtotas bibliotēku jaunās mājvietas, taps āra lasītavas un tiks izveidotas telpas rotaļām un lasīšanai ģimenēm ar maziem bērniem.

Biedrība turpina arī daudzus citus atbalsta virzienus – papildina Nacionālās bibliotēkas un Latvijas bibliotēku plauktus ar vērtīgiem izdevumiem, palīdz bibliotēkās nonākt nepieciešamajai datortehnikai, rada LNB suvenīru kolekcijas, lai parādītu, cik bagāts un daudzveidīgs ir bibliotēkas krājums, cik patiesi nozīmīgas vērtības tas glabā.

Sirsnīgi aicinām jūs atbalstīt Biedrības iesāktos darbus un nākotnes ieceres, ziedojot: **ar kredītkarti: www.gaisma.lv; ar bankas pārskaitījumu;** Beneficiary: Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrība Registration Nr.: 50008034971 Account Nr.: LV84HABA0551006763188 Beneficiary's bank: ASSwedenbank Address: Balasta dambis 15, Rīga, LV-1048, Latvija BIC/S.W.I.F.T.: HABALV22 **Korespondentbanka ASV** DEUTSCHE BANK TRUST COMPANY AMERICAS, New York ABA/FW: 021001033

Ikviens ziedotājs atstāj par sevi neizdošu liecību nākamajam paaudzēm, iemūžinot savu, piederīgo vai dzimtas vārdu Gaismas pilī – pie bibliotēkas lasītavām, plauktiem, galdiem un krēsliem, Lielajā ziedotāju sienā un Ziedotāju grāmatā.

Avots: Laiks

Datums: 22-01-2022

Ceļā uz Gunāra Birkerta simtgadi

Izcilajam arhitektam veltīta izstāde Latvijas Nacionālajā bibliotēkā

Uzsākot ceļu pretī izcilā arhitekta Gunāra Birkerta (1925–2017) simtgadei 2025. gadā, no 17. janvāra līdz 15. aprīlim Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) M stāvā skatāma izstāde “2025 / Birkertam 100: Okupācijas muzeja piebūve – lielā modernista pēdējais īstenotais projekts”. Tā iepazīstina ar Birkerta skicēm, video materiāliem no šī projekta pirmās publiskās apspriešanas 2001. gadā un arhitektūras fotografa Indriķa Stūrmaņa fotoattēliem.

LNB ir kļuvusi par vienu no galvenajiem Rīgas telpiskajiem akcentiem, kas iezīmē pilsētas jaunā centra attīstību Daugavas kreisajā krastā. Bibliotēkas arhitekts Gunārs Birkerts 2022. gada 17. janvārī, svinētu savu 97. gadskārtu. Apzinoties, ka viens no pasaules un Amerikas Savienoto Valstu pēckara lielākajiem modernistiem ir pa-

Uzzinot par Rakstniecības un mūzikas muzeja topošo pastāvīgo Dziesmu svētku izstādi Mežaparka Lielās estrādes telpās, Viktors Duks šo dārgumu atdevis muzejam. ●

tiesa daļa no Latvijas kultūras, LNB īsteno pasākumu kopumu ceļā uz Birkerta simtgadi 2025. gadā. Tie izgaismos Birkertu dzimtas pienesumu Latvijas kultūrtelpā un ievērojamā arhitekta veikumu pasaulē un Latvijā. Vienlaikus pēc trim gadiem atzīmēsim latviešu grāmatas 500 gadus – tas būs īpašs notikums Latvijas kultūrā, kuŗu bagātinās Birkerta jubileja, uzsverot viņa 20 bibliotēku projektus.

Katram arhitektūras meistaram ir pēdējais īstenotais darbs. Birkertam pēdējais darbs ir pēc viņa skicēm veidotā Latvijas Okupācijas muzeja (LOM) piebūve. Birkerts ar savu arhitektūru vairoja garīgumu – viņš pasaules arhitektūras vēsturē paliks

kā bibliotēku, universitāšu, baznīcu, skolu un muzeju ēku arhitekts. Padomju laika modernisma ēkas paplašinājums arī ir organiska LOM daļa. Projekta īstenošanai vajadzēja 20 gadus. Par to daudz diskutēts profesionāļu vidē, un viedokļu atšķirības ir palikušas. Birkerts sava darba rezultātu vairs nevar komentēt – viņš no pārliecināta modernista pozīcijām to darīja no 2001. gada līdz sava mūža beigām.

Izstādi veidoja Latvijas Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar Latvijas Okupācijas muzeju, VAS “Valsts nekustamie īpašumi” un būvprojekta autoriem. ●

Augusts Zilberts
Latvijas Nacionālā
bibliotēka

Avots: Latvija Amerikā

Datums: 29-01-2022

Noslēdzas *Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas* grāmatu vērtēšana

Šonedēļ noslēdzas Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) vadītās lasīšanas veicināšanas programmas *Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija* 2021. gada kolekcijas grāmatu vērtēšana. Kā ierasts, rezultāti tiks noteikti, apkopojot dalībnieku anketas no visas Latvijas, tos paziņos pavasarī.

Akcijā ik gadu aktīvi iesaistās arī mūspuses bibliotēkas un lasītāji. Salacgrīvas bibliotēka katru gadu sadarbojas ar Salacgrīvas bērnudārza *Vilnītis* vecāko grupu, un arī šogad grupiņas *Zaķēni* audzēkņi kopā ar audzinātājām Kristīni Staškunu un Solvitu Kalniņu bijuši centīgi lasītāji un vērtētāji. Bibliotēkas vadītājas vietniece Diāna Gederta pastāstīja,

ka mazie grāmatu draugi iepazīnušies ar visām sešām kategorijas 5+ grāmatīņām un savas anketas ar vērtējumu iesnieguši pagājušonedēļ. G. Gederta uzteica audzinātājas, kuras ne tikai lasījušas priekšā, bet arī uzklaušējušas un pierakstījušas katra mazā žūrijas pārstāvja vērtējumu. Šoreiz kā favorīti visbiežāk minētas divas grāmatas – lietuviešu rakstnieka Bena Beranta *Bubuļbailes* un latviešu autore Agneses

Vanagas *Pagalma enciklopēdija jeb kas tad tas?*. Pavasarī dalībnieki atkal tiks aicināti uz kādu noslēguma aktivitāti un varēs saņemt LNB sarūpētās pateicības dāvanīņas. Vadītāja piebilda, ka žūrijā individuāli iesaistījušās arī vairākas ģimenes, savukārt skolēni savas anketas iesnieguši Salacgrīvas vidusskolas bibliotēkā.

Kolekcijas grāmatas vērtējuši arī limbažnieki. Limbažu Galvenās bibliotēkas Bērnu literatūras centra bibliotekāre

Kristīne Ķilpe pastāstīja, ka šogad žūrijā piedalījās bērnudārzu *Spārīte* un *Kāpēcītis* vecākās grupiņas, tāpat arī individuāli dalībnieki un vecāki. Tiesa, šogad pandēmijas dēļ vērtēšanas process bijis sarežģītāks, bet dalībnieki bijuši aktīvi – tāpat kā citus gadus. Kad būs zināmi rezultāti, noslēguma pasākumi tiks rīkoti arī Limbažu mazajiem lasītājiem.

Aiga EVERTOVSKA
Gunas GROTES-MAJORES foto

Salacgrīvas bērnudārza *Vilnītis* grupiņas *Zaķēni* audzēkņi kopā ar audzinātājām Kristīni Staškunu (no kreisās) un Solvitu Kalniņu nodevuši *Bērnu žūrijas* grāmatu vērtējumu

Avots: Auseklis

Datums: 15-02-2022

Tiekamies grāmatās!

Jaunais Tīģera gads sola lasītājiem daudz jaunu grāmatu, ko lasīt, kā arī nāk ar jauniem izaicinājumiem. Savukārt Valmieras bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļa aicina piedalīties aizraujošās lasīšanas programmās un spēlēs!

Vēl līdz 15. februārim ir iespēja lasīt un vērtēt lielisko Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas kolekciju. Šajā Lasīšanas veicināšanas programmā šogad piedalās 30 Valmieras novada skolas un bibliotēkas. Iesaisties prognozēšanas spēlē «Kurš uzvarēs?!» (Valmieras bibliotēkas *Facebook* un *Instagram* kontā) un līdz 12. martam nosauc savu grāmatu uzvarētāju! 12. martā notiks Lielie Lasīšanas svētki – tiešraidē, kad uzzināsim Latvijas žūrijas ekspertu balsojumu un salīdzināsim rezultātus. Jebkurā gadījumā uzvarētāji būs gan paši lasītāji, gan grāmatu autori, ilustratori, tulkotāji un izdevēji.

Tie, kas vēlas paši veidot savu lasāmvielas kolekciju, laipni lūgti piedalīties Grāmatu Bīgo (līdz maija beigām). Tas ir kas jauns mūsu

lasītājiem, savā ziņā Tīģera gada izaicinājums! Aktīvākie jau ir sarosījušies, čakli apmeklēj Valmieras bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļu un steidz aizpildīt spēles Bīgo 8 lodziņus – meklēj grāmatu, kas izdota paša lasītāja dzimšanas gadā (tas ir aizraujoši un interesanti!), grāmatu ar sarkanu vāciņu un vēl citas, kas atbilst spēles nosacījumiem.

Pavisam drīz tiks izsludināts mūsu tradicionālais konkurss «Mana grāmata Karalienē». Lasītāji varēs izvēlēties vienu 2021. gadā izlasītu grāmatu – mīļāko, interesantāko, saviļņojošāko, tādu, kas radījusi vēlēšanos par to pastāstīt arī citiem un izveidot radošu atsauksmi par šo grāmatu brīvi izvēlētā tehnikā. Konkurss tiks pieņemti rakstīti, zīmēti, veidoti, līmēti, fotografēti, filmēti un citādi radīti darbi.

Aizrautīgie 5. klašu audzēkņi jau tagad aicināti izvēlēties savu grāmatu un skaļi lasīt to kādam priekšā, veidot 3 minūšu videolasījumus, jo Nacionālās Skaļās lasīšanas sacensības jau tuvojas, šogad,

IZSTĀDE «Satiec tīģeri grāmatā».

Foto no bibliotēkas arhīva

tāpat kā pērn, arī attālinātā formātā. Līdz mācību gada beigām Valmieras novads tiks pie sava 5. Skaļās Lasīšanas čempiona, bet visi finālisti, kurus izvirzīs novada skolas, saņems atbalstītāju balvas!

Jaunais gads iesācies enerģiski un aktīvi. Tiekamies grāmatās!

Lolita Dreimane,
Valmieras bibliotēkas
Bērnu apkalpošanas nodaļas
vecākā bibliotekāre

Avots: Liesma

Datums: 11-02-2022

Profesore Vija Daukšte dzimtas mājās – vienkāršu, apmīlotu vidi, kur apkārt

Turpinot interesēties par cilvēkiem, kuri ienāk Smiltēnes un Valkas novados, uzzināju, ka Kārķu pagastā kādreizējās dzimtas mājās atguvusi Daukšņu ģimene. Lai gan viņu ikdienas dzīve vēl arvien tiek aizvadīta Rīgas apkaimē, Kārķos viņus var sastapt gana bieži, arī ziemā. Tāpēc uzrunāju Viju Daukšti, kura plašākā sabiedrībā ir vairāk zināma kā vēsturniece, Latvijas Nacionālās bibliotēkas vadosa pētniece, Vidzemes Augstskolas emeritētā profesore, un lūdzu pastāstīt, kas viņu vieno ar Kārķu pusi.

Viņa lielāko mūža daļu ir veltījusi akadēmiskajam un zinātniskajam darbam. V. Daukšte laiku un zināšanas joprojām velta dažādiem pētniecības projektiem. Par sasniegumiem augstākajā izglītībā un zinātnē pērn iecelta par Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieci.

Vēlos pieminēt, ka mana pirmā tikšanās ar V. Daukšti bija 2007. gadā, kad iestājās Vidzemes Augstskolā (ViA). Toreiz kā augstskolas rektore viņa teica iedvesmojošus ceļavārdus jaunajiem studentiem, uzsākot aizraujošo ceļu pēc jaunām zināšanām. Tāpēc man bija liels prieks un gods šajā reizē sarunāties ar ViA bijušo rektori, uzpinošot jaunus faktus par viņas daudzpusīgo personību.

- Kas jūs saista ar mājām Kārķu pagastā?

- Pati esmu no Rūjienas, kur aizvadīju bērnības un jaunības gadus. Savukārt lielāko dzīves daļu esmu pavadījusi Rīgā. Kā 1969. gadā uzsāku studijas Rīgā, tā tur arī paliku.

Savukārt "Laužņu" mājās Kārķu pagastā nopirkām pirms čet-

riem gadiem. Pavisam gan neesam pārceļusies uz šejieni, jo ikdienas dzīve aizrit Rīgā, ja precīzāk, tad Berģos. Kārķu pagastā mums dzīve vairāk aizrit siltajos gadalaikos. Tā sākas agri pavasarī un turpinās līdz vēlam rudenim. Taču braucam uz šejieni arī ziemā, jo esam radījuši apstākļus, lai vienlīdz labi šeit var dzīvot gan ziemā, gan vasarā. Pirms mums te ļaudis ir dzīvojuši gana skarbos apstākļos. Atminos, ka pirmajā ziemā, kad braucām uz šejieni, pamanīju, ka bērni sniegā bija sazīmējuši sirsniņas. Laikam jau iepriekšējie iemītnieki. Mājās jau mums nav mīļas tikai tāpēc, ka tur ir visas ērtības, bet gan tādēļ, ka tās ir mājas ar atmiņām. Tik pasakainu un sirdi sildošu mirkli šeit ir daudz.

Mājai ir interesanta vēsture. Tās ir mana vectēva Mārtiņa Bundža dzimtas mājās. Mans vectēvs "Laužņu" mājās kā muižas rentnieks ienāca 1909. gadā. Te dzimusi un augusi mana mamma, viņas māsa un brāļi. Pēc vectēva nāves (1949. gadā) mājā palika saimniekot mammas vecākais brālis. Ar šo laiku arī saistās manas pirmās bērnu dienu un skolas gadu atmiņas "Laužņos". Tāda ilggada dzīvošana uz vietas gan nav palikusi atmiņā. Ja nu vienīgi kādu reizi sanāca pārņakt, bet tas nebija bieži. Vecmāmiņa bija krietni gados un ļoti noslēgta pēc mammas brāļa pazušanas karā un vectēva nāves. Atceros, ka braucām uz laukiem un gājām uz Rag-silu sēņot, blakus mājām purviņā lasījām dzērvenes. Vēlāk jau vidusskolas gados braucu palīgā grābt sienu. Atmiņā ir palikusi arī kāda kuļšanas talka. Saimniecībā bija kolhozam govju kūts. Meitas

no kaimiņu mājām nāca slaukt govīs un man bija jātur aste.

Onkuļa dzīve iegrozījās tā, ka viņam neizdevās izveidot ģimeni un atstāt mantiniekus. Jau lielos gados onkulis apņēma simpātisku kundzi, un tā viņi abi saimniekoja pēc manas vecmāmiņas nāves. Pēc tam, kad arī onkulis devās mūžības ceļos, viņa kundze kādu laiku saimniekoja te viena, līdz izlēma, ka mājās jāpārdod. Mums četriem mantiniekiem manā paaudzē – man, brālim un diviem brālēniem – dzīve un darbs bija sen iegājuši citās sliedēs un uz laukiem nebija neviena nācēja. Tā šīs mājās tika pārdotas. Pēcāk ilgus gadus te dzīvoja un saimniekoja kundze ar ģimeni tepat no Kārķiem. Tur izauzījis viņas bērni un mazbērni, kas devušies savā dzīvē. Pirms četriem gadiem Maigas kundze izlēma mājās pārdot, jo vienai saimniekot kļuvis par grūtu. Maigas kundze sazinājās ar mums un piedāvāja mājās nopirkt, un mans dēls Mārtiņš "Laužņu" mājās nopirka. Tā nu Mārtiņa Bundža dzimtas mājās atkal saimnieko Mārtiņa ģimene. Maigas kundze nu jau arī vairs nav šajā saulē, bet viņai mīļš paldies, ka atcerējās mūs.

Rudeni pirms dažiem gadiem, braucot aplūkot "Laužņus", tie pavērs manam acu skatam gluži tādi paši kā pirms vairākiem gadu desmitiem. Nebiju te bijusi kādus trīsdesmit piecus gadus. Nekādas vizuālās pārmaiņas mājā nebija piedzīvojuši, ja nu vienīgi pa šiem gadiem bija mainīts jumts un kādi sikumi pielaboti. Visi iestaigātie ceļiņi turpat, kļētiņa vietā, sķūnītis arī. Abeles gan lielākas un cerīgi bieži saaugušas. Puķes gan Maigas kundzei bija krietni vairāk, kā at-

ceros no bērniņas.

Ar šīm mājām saistās arī kāds nozīmīgs notikums manā ģimenē. Pirms 48 gadiem te ar vīru svinējām savas studentu kāzas. Kāpēc šeit? Toreiz bija cits laiks un svinēt kāzas savas dzimtas mājās bija pašsaprotama izvēle. Restorāni un lauku viesu mājās vēl nebija modē. Un "Laužņu" mājās arī ir plašumi. Pietika vietas visiem. Dancotājam un dziedājam kā jau studentu kāzās. Un šī vieta pati par sevi ir pasakaini skaista. Lai netraucētu dancotājiem, kāzu nakti aizvadījām kaimiņu mājās pāri ceļam. Toreiz mājās sauca "Kalnsalas". Nezinu gan, vai tagad tur vēl dzīvo tā laika saimnieku pēcnācēji.

"Laužņu" mājās mums ir liela dzimtas vērtība. Ar mīlestību un prieku mēs šeit braucām un darbojamies. Un arī dēla ģimene šeit jūtas kā mājās, kurām ir dzimtas saknes.

- Tas nozīmē, ka bija jāiegulda daudz darba, lai māju atjaunotu?

- Tā ir, jo māja sākotnēji isti nebija piemērota dzīvošanai. Līdz šim tā prasījusi daudz darba un ieguldījumu. Tika veikti dažādi remontdarbi – nomainītas visas durvis, ielikti jauni logi, atjaunotas telpas, ievilkts ūdensvads. Visu nemaz nenosaukt, bet tik tālu esam tikuši, ka tagad te var ļoti labi dzīvot. Mājai apdzīvojams ir viens stāvs, bet tā ir neparasti liela – ar daudzām istabām, ar ieejas durvīm no abām pusēm. Māja ir gara, būs kādi 16 metri. Tās vecākā daļa ir guļbaļķu būve ar vēl ļoti labi saglabāšos maizes krāsni. Savukārt mājās jaunāko, uz ziemeļiem vērsto galu vectēvs piebūvēja pirms Otrā pasaules kara. Dzimta bija kupla – divi dēli un trīs meitas. Tā ir stāvbaļķu būve. Pa vidu abām daļām bija melnā virtuve, bez dūmvada. Ko vien iespējams, centīsimies saglabāt oriģinālu.

- Un kā ir ar dārza ierīkošanu un apkārtējās vides sakārtošanu, arī tam vajag daudz laika?

- Apkārt mājai ir kādi pāris hektāri zemes, tie arī prasīja darbu un teritorijas sakopšanu. Pirmajā gadā, kad mājā vēl nevarēja dzīvot, braucām no Rīgas no rīta šurp, vakarā atpakaļ un tā reizes trīs nedēļā. Pirmajā vasarā tika nojaukta vecā kūts, un kūts mūros man tagad ir ierīkots dārzs. Apakšā ir auglīga, trūdvielām bagāta, treknā augsne. Apkārt mūrim ārpusē sastādīju puķes. Pirmajā vasarā mežoniģi ziedēja vasaras dālijas. Gurķi un tomāti auga griezdamies, spinātus ēdām līdz vēlam rudenim un pavasarī visas maltītes gatavojām tādas, kurām klāt jāēd salāti. Stirnas divas reizes noēda skābenes, bet pietika visiem. Es to visu

Vija Daukšte darba mūži ir veltījusi augstā Latvijas vēstures pētniecībā un popularizēšanai triju ordeņa virsnieci.

daru savam priekam, nevis tāpēc, ka man to vajadzētu, bet tāpēc, ka man tas patīk. Es neesmu laukos augusi, un man ikreiz jābrīnās, ka tas, ko ielieku zemē, nāk ārā un izaug liels. Ir prieks radīt harmonisku, skaistu vidi, par kuru priecājamies paši un visi mūsu ciemiņi. Man nekad nav bijusi sajūta, ka jāizdara tas vai šitas tikai tāpēc, ka tā vajag. Es vēlos saglabāt lauku vides dabisko šarmu un burvību, tādēļ siltumnīcas te nebūs. Negribu skaistajā, dabiskajā lauku vidē neko ielieku. Negribam izjaukt dabisko ritējumu, kas šo vietu dara mīļu. Kas izaugs, par to priecāsimies. Ja neizaugs, gaidīsim nākamo pavasari un mēģināsim no jauna. Vēlos vienkāršu, skaistu, apmīlotu vidi, kur apkārt ir klusums, ko var dzirdēt. Dēls mums ir uzdāvinājis pasaku.

- Ja salīdzina dzīvi laukos un pilsētā, vai ir ērtības, kuru šeit pietrūkst?

- Nekādus lielus kontrastus neizjūtam. Dzīvojam Berģos, privātmāju rajonā, tāpēc tā nav klasiskā Rīgas burzma vai dzīve četrās sienās galvapsīdētā. Turklāt viss, kas nepieciešams ērtai dzīvei, ir arī šeit – "Laužņos". Tās ir šodienas

Šāds skats uz "Laužņu" mājām Kārķu pagastā pavēras pavasaros, kad apkārt viss plaukst un zied.

FOTO: NO V. DAUKŠTES PERSONĪGĀ ARHĪVA

Avots: Ziemeļlatvija

Datums: 18-02-2022

Kārķos veido savu paradīzes stūrīti ir klusums, ko var dzirdēt

Āķajai izglītībai un zinātnēi. Par ilggadēju, nozīmīgu darbu un ieguldījumu šajā, zinātniskajā un akadēmiskajā darbā pērn viņa iecelta par Triju Zvaigžņu

FOTO: ILMĀRS ZINOTĪNS, VALSTS PREZIDENTA KANCELEJA

iespējas, un mēs priecājamies, ka esam varējuši tās izmantot. Arī darbam ir visi vajadzīgie apstākļi un aprikojums. Esmu attālinātā darba piekritēja. Visu mūžu esmu strādājusi darba režīmā, kas jānosaka pašai, un man nav nekādu grūtību saplānot savu dienu tā, lai iznāktu laika visam. Domāju, ka daudzi krietni jaunāki cilvēki vēl vairāk ir spējusi izmantot šīs jaunās lauku dzīves priekšrocības un atraduši mājvietu ārpus pilsētas drūzmas un stresa. Mani bērni jau ir savā dzīvē, bet es ļoti priecājos par tām jaunajām ģimenēm, kuras ir izlēmušas, ka bērniem ir jāļauj uzaugt dabiskā lauku vidē.

- Kas attiecas uz darbu, jūs turpināt darboties pētniecībā un visu šobrīd var paveikt, vien apbruņojoties ar datoru un interneta pieslēgumu?

- Jā, tā ir vēl viena pozitīva lieta, ka mūsdienās cilvēki var strādāt no jebkuras vietas pasaulē, ja vien viņu darbs ir saistīts ar intelektuālo īpašumu, ar to domājot vispirms radošās profesijas. Kā jau minēju, arī es varu strādāt nepiesaistīti birojam vai kādai konkrētai darba vietai. Lai gan no šī mēneša sākuma esmu pieņēmusi lēmumu beigt aktīvās darba gaitas, turpinu

vienmēr ir bijis svarīgs acu kontakts, atgriezeniskā saikne, vai tie būtu jautājumi, replikas vai komentāri.

Turklāt internets mums visiem ir pavēris ceļu milzumu daudzām iespējām, taču, ja mēs neliksim pretī šīm informācijas daudzuma lietpratību – spēju izvērtēt informāciju, tad visas zināšanas galu galā var kļūt virspusējas. Jābūt ļoti gudriem, lai samērotu lietas, resursus, ko saņemam no interneta.

Ar jauno paaudzi – skolēniem un studentiem – ir jārunā par to, kā izvērtēt informāciju, kam uzticēties. Ir jāveicina kritiskā domāšana. Tajā pašā laikā ikviens esam pārliecinājies, ka dažādas tālākizglītības un mūžizglītības programmas un kursi attālināti tiešsaistē ir lieliska iespēja. Gadi, kad es biju skolotāja, ir tik tāli, ka būtu pārgalvīgi ko teikt, bet man šķiet, ka bērniem un jauniešiem skola ir ne tikai vieta, kur apgūstam zināšanas, tā ir vieta, kur saskarsmē ar vienuaudžiem augsam un veidojam savu raksturu.

- Šajā neilgajā laikā ir sanācis iepazīties arī ar pagasta laudīmi?

- Jā, esam paguvuši iepazīt arī šejienes cilvēkus gan Kārķos, gan tepat kaimiņos. Atrodamiem kādus četrus kilometrus no pagasta centra. Tātad nesam gluži sveši šajā vidē. Vietējie ir atsaucīgi un sirsnīgi. Nereti apbrīnoju, kā šeit apkārt cilvēki rosās un viss notiek. Manā skatījumā, visa pagasta kopējā vide ir vēsta uz attīstību, optimistisku redzējumu nākotnē, ka laukos dzīvība uzjundī ar jaunu sparū, ka cilvēkiem ir vēlēšanās uz šejieni nākt, nevis bēgt prom, kā tas ir daudzviet citur. Neesam vienīgi jaunienācēji pagastā. Cik esmu dzirdējusi, šādu stāstu Kārķiem netrūkst. Mēs esam tādi vasaras lauku burvības apjūsmotāji, skarbajai lauksaimnieka dzīvei gadu ir par daudz un arī zināšanu nebūtu, tādēļ es gribu izmantot iespējas un apliecināt cieņu visiem tiem jauniem un veciem lauku laudīmi, kuriem laukos ir jāpēlna maize, jāšēj, jāpļauj, jānovāc raža, kuri nevar tikai savam priekam iet un darīt tikai tad, kad gribas.

- Par ilgstošu, priekšzīmīgu un panākumiem bagātu darbību augstākajā izglītībā un zinātnē jūs pagājušajā gadā saņemat valsts augstāko apbalvojumu – Triju Zvaigžņu ordeni. Ko jums tas nozīmē?

- Tas ir liels pagodinājums un gandarījums. Kā jebkuram cilvēkam, kurš saņem šādu vai citu apbalvojumu, arī man ir patīkami apzināties, ka mans darbs tiek novērtēts, pamanīts un atzīts plašākā sabiedrībā. Tātad mūža darba gadi

nav bijuši veltīgi, ceru, ka ar savu darbu esmu radījusi dzīvi skaistāku un labāku saviem kolēģiem un līdzcīvēkiem. Darba mūžu esmu veltījusi kā izglītībai, tā zinātnēi. 29 gadus esmu nostrādājusi Latvijas Universitātē – gan kā mācītspēks, gan administratīvajā darbā kā dekāne. Desmit darba gadus esmu pavadījusi Vidzemes Augstskolā, no tiem astoņi gadi pagāja rektores darbā. Tas bija pavērsiens manā dzīvē, tie nebija viegli gadi, bet pieredze tā bija neatsverama. Tolaik, būdama jau cienijamos gados, noliku autovadītājas tiesības un ikdienu pagāju ceļā no Rīgas uz Valmieru.

Rektora amats, kā zināms, ir terminēts, un pēc astoņiem gadiem nācās domāt par tālāko. Pamest aktīvu darba dzīvi vēl nebiju gatava. Pieteicos konkursā, sev par lielu samulsumu konkursu vinnēju, un astoņi ļoti radoši un piepildīti gadi pagāja Latvijas Nacionālajā bibliotēkā gan administratīvajā darbā, gan vēlāk dažādos pētniecības projektos. Liels gandarījums bija Latvijas simtgades programmas projektā un Valsts pētījumu programmas ietvaros veiktie pētījumi. Esmu pateicīga, ka Latvijas Nacionālā bibliotēka man radīja vislabākos apstākļus, lai savu darba dzīvi noslēgtu ar monogrāfiju "Vācbaltiešu elites skolu politika un tautas izglītība Vidzemē 19. gadsimtā".

- Noteikti varat pastāstīt par saviem vaļspriekiem. Kādām nodarbēm tiek veltīts brīvais laiks?

- Labprāt apmekleju koncertus. Jo īpaši klasiskās mūzikas koncertus un operu. Mīlestību pret opermūziku esmu mantojusi no tēva. Esmu ar to uzaugusi. Žēl, ka pandēmija šo prieku ir ierobežojusi. Man ierobežojumi rada diskomfortu, un mūzika zaudē savu burvību. Jāteic gan arī, ka pēdējo divu

gadu laikā mans darbs pie datora ir bijis tik intensīvs, ka vaļspriekiem isti nav atlicis laika. Mans vaļsprieks bija monogrāfija. Biju stingri apņēmies to uzrakstīt.

Savā laikā daudz ceļoju, bet tagad aktīvi ceļošana gan ir nolikta malā. Tam svitru pārvilka arī pandēmija.

Savulaik, kad augstskolā bija garais vasaras atvaļinājums, es strādāju par gidu tūrisma aģentūrā "Impro" un esmu izbraukājusi Eiropu krustu šķērsu. Tā ceļojot aizrēķina kādi divdesmit gadi. Sāku 90. gadu vidū, kad es ar savu docentes algu varēju aizbraukt līdz Grenctālei un atpakaļ. Man vēsturiskiem tā bija otrā augstskola. Esmu redzējusi un pabijusi tur, kur vēlējos būt. Eksotiskās zemes gan mani nekad nav saistījušas. Ja tiksīm galā ar pandēmiju, vēlreiz aizbraukšu uz Grieķiju un Portugāli. Tur, tāpat kā manos "Laužņos", dvēsele lido.

Tuvas un tālas zemes ir izbraukātas, un nu labi jūtos savā miera ostā starp dōbēm un puķēm. Varu tikai katram to novēlēt.

- Varbūt ir kāds vadmotīvs, pēc kā dzīvē vadāties?

- Man nav tādas vienas atziņas vai moto, bet vienmēr esmu centusies būt godīga pret sevi un citiem. Es uzaugu ģimenē, kur tikums bija godīgs darbs tik labi, cik vien iespējams. Tā arī es esmu mēģinājusi nodzīvot dzīvi. Man dara prieku, ja varu būt atbalsts saviem kolēģiem un līdzcīvēkiem. Kā tas ir izdevies, par to jāspriež citiem. Bet darba dzīve ir bijusi laba. Vienmēr esmu gājusi uz darbu ar prieku, nevis tādēļ, ka kaut kā maize jāpēlna. Tā ir Dieva dāvana. Un vēl aizvien esmu paturējusi prātā – nedāri otram to, ko negribi, lai dara tev. Un jāatzīstas godīgi, vienmēr tā izdevies man nav. Tik stipra es neesmu. □

— Ilze Fedotova

DR. HIST. VIJA DAUKŠTE

Dzimis 1950. gadā Rūjienā.
1974. gadā beigusi P. Stučkas LVU Vēstures un filozofijas fakultāti, vēsturniece, vēstures un sabiedrības mācības pasniedzēja.
Aspirantūra: 1978.–1982. g., vēstures zin. noz., ap. noz. – PSRS vēsture.
Vēst. zin. kand. grādu ieguvusi 1989. gadā Latvijā.
Pielīdzināts Latvijas Dr.
Latvijas Universitāte 1976.–2003. g. (Vēstures un filozofijas fakultāte, dekāne 1991.–1996. g.).
Vidzemes Augstskolas rektore (2005.–2012. g.).
LNB Letonikas un Baltijas centra vadītāja un vadosa pētniece (2014.–2022. g.).
Grāmatu, pētījumu autore, lektore.
2021. g. saņem augstāko Latvijas valsts apbalvojumu – Triju Zvaigžņu ordeni.
Joprojām strādā pētniecībā, vada starptautiskus projektus.
Ģimene: vīrs Bonifācijs Daukšts, dēls Mārtiņš, vedekla Judite un mazbērni Jānis un Jūlija.

Avots: Ziemeļlatvija

Datums: 18-02-2022

Bibliotēku veido tās lietotājs

Tikpat radoši, kā aizvadīts iepriekšējais, sācies jauns cēliens Turlavas bibliotēkā. Par spīti koronāvirusam un citām nediēnām turlavnieku lasītāre, kā arī interese par mākslu un kultūru nav mazinājusies.

PIELĀGOJĀS SITUĀCIJAI

Vadītāja Sandra Brantevica atzīst, ka darba ritmu vajadzēja pārkārtot tā, lai pakalpojumus var saņemt ikviens, kopā meklējot labāko veidu. „Bibliotēka ir tāda, kādu to vēlas lietotājs,” viņa uzsver. „Tāpēc arī turpmāk aicinu ikvienu aktīvi iesaistīties mūsu dzīves organizēšanā. Šeit vienmēr bijusi interesantu pasākumu, tikšanās un sarunu vieta. Cilvēkiem tā pietrūkst, un ļoti tiek gaidīta ierobežojumu atcelšana. Tad atpūtas vieta nesteidzīgajiem jaunajā dzīvē pie žurnālgaldiņa atkal būs piepildīta.”

LIELIEM UN MAZIEM

Iepriekšējās gados Turlavā augusi interese par *Trešā tēvadēla* e-grāmatu bibliotēku. S.Brantevica piebilst, ka termiņi grāmatu un žurnālu lasīšanai ir elastīgi. Īpaši domāts par studentiem, ar starpbibliotēku abonementu sagādājot viņiem vajadzīgo literatūru. Ļoti gaidīti vecāki, jo ir grāmatas par bērnu attīstību un labu attiecību veidošanu. Tāpat ir gana daudz interesanta

mazajiem. Tikko beidzies lasīšanas veicināšanas projekts *Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija*. Bibliotēkārē uzteic turlavnieces Gaidu Kūnu un Silvu Fabriciusu, kuras ir ilegaldējas lasītājas un pieaugušo žūrijas dalībnieces. Ikviens arī šogad var kļūt par lasīšanas ekspertu un *Bērnu žūrija* pieteikties maijā.

VAIRĀKI SIMTI

Pērn reģistrējušies 328 bibliotēkas lietotāji, tas ir, nepilni 40% iedzīvotāju. Īpašus aplausus pelnījuši čaklākie grāmatu lasītāji. No sākumskolēniem: 1. klases audzēkne Elizabete Zorģe (izlasījusi 76 grāmatas) un 3. klases skolniece Ēvelīna Krūmkalne (58). Pieaugušo vidū laurus plūc Faina Zaube (220), Agnese Kīškareviča (201), Zane Veigelte un Sandra Matīse (katra pa 100). Bēdīgāk ir ar skolēniem – no pusaudžu vecuma viņi grāmatas lasa mazāk.

KERAMIKA, STIKLS, METĀLS, FOTO

Šomēnes te apskatāmas trīs izstādes: keramiķes Intas Mednie-

Turlavas bibliotēkārē Sandra Brantevica ar kukaini-lampu (tobrid izslēgtul no stikla mākslinieces Kristīnas Sunepas-Celmiņas un metālmākslinieka Igo Celmiņa kopīgās izstādes *Ceļā*.

ces un mākslinieciskās apdars grāmatas veidotājas Ilvas Valdmānes darbi, kā arī stikla mākslinieces Kristīnas Sunepas-Celmiņas un metālmākslinieka Igo Celmiņa kopīgā ekspozīcija *Ceļā*. Bibliotēkārē novērojusi, ka apmeklētājus tās

ieinteresējušas – skatīt nākuši gan vietējie, gan apkārtnējo pagastu iedzīvotāji, braukuši arī no kaimiņu novadiem. S.Brantevicas draugu lokā, kopš viņa vada bibliotēku, ir mākslas ļaudis, tādejādi Turlavā nonāk tādas izstādes, kas nav re-

dzamas katrā pagastā. Ar ierosinājumiem bieži nākot arī pašu ļaudis.

Interesu kluba dalībnieki ir aktīvkārt pasākumu apmeklētāji un iesaistās arī rīkošanā. „Pagājušajā gadā pie mums viesojās interesanta personība – sporta ārsts Visvaldis Bebrīss, kurš vairākām dāmām palīdzējis atbrīvoties no migrēnas. Tiekoties ar fotogrāfu Vladislavu Kundziņu, esam neklātienē ceļojusi pa dažādām valstīm, priecājosies par eksotiku fotogrāfijās. Tie ir tikai daži piemēri. Aicinu tos, kuri nevar saņemties bibliotēkas apmeklējumam, – labāk vienreiz redzēt nekā simtreiz dzirdēt.”

PLAŠS PIEDĀVĀJUMS

Te tiek piedāvāts arī kopēt, drukāt, skenēt, izmantot elektronisko starpbibliotēku abonementu, datubāzes *Lursoft* laikrakstu bibliotēku, vietnes *Filmas.lv* un *Letonika.lv* (pieejamas arī attālināti). Uzziņas un konsultācijas, piemēram, par e-parakstu vai mobilo telefonu lietotnēm tiek sniegtas gan klātienē, gan attālināti. Jaunums: izlietotās baterijas varēs nodot īpašā kastē. Bibliotēku darba laikā var sazināties pa tālr. 25474017, var rakstīt vēstuli e-pastā: turlava.biblioteka@kuldiga.lv.

Sandras Brantevicas arhiva foto

Avots: Kurzemnieks

Datums: 04-02-2022

TIE, KAS IEVEDA LITERATŪRĀ

LASIŠANAS veicināšanas projekts *Bibliotēka* sācis jaunu iniciatīvu, kurā aicina literatūras cienītājus pastāstīt par saviem īpašajiem cilvēkiem – literatūras skolotājiem –, kas palīdzējuši iemīlēt grāmatas. Lai iesaistītos akcijā, jāuzraksta stāsts vai jāuzņem īss video par savu literatūras skolotāju vai citu personīgi nozīmīgu cilvēku, kurš akcijas dalībnieku «ievedis grāmatu pasaulē», un līdz 28. februārim jānosūta tas projekta pārstāvjiem. Vairāk informācijas – www.manabiblioteka.lv.

Avots: Diena

Datums: 15-02-2022

Plāno labiekārtot Talsu Galvenās bibliotēkas teritoriju

Pagājušā gada nogalē Talsu novada pašvaldība izsludinājusi iepirkuma konkursu par Talsu Galvenās bibliotēkas teritorijas labiekārtošanas 2. kārtas īstenošanu. Pretendenti piedāvājumus pēc konkursa pabeigšanas iesniedza līdz 1. februārim.

2021. gada sākumā tika pabeigta Talsu Galvenās bibliotēkas teritorijas labiekārtošanas 1. kārtā, bet gada nogalē tika veikta šīs kārtas papildināšana ar vairākiem labiekārtojuma elementiem, lai publisko vidi radītu iedzīvotājiem vēl pieejamāku un tīkamāku.

Savukārt 2021. gada 27. decembrī Talsu novada pašvaldība izsludināja iepirkuma konkursu par Talsu Galvenās bibliotēkas teritorijas labiekārtošanas 2. kārtas īstenošanu.

Labiekārtošanas projekta 2. kārtā būvniekam būs jāatjauno un jālabiekārto pie ēkas esošais auto stāvlaukums un bibliotēkas pagals, arī atbalsta siena. Projektā paredzēti sagatavošanas darbi, komunikāciju pārbūve, esošās atbalsta sienas atjaunošana, laukuma seguma izbūve, laukuma aprīkojuma un labiekārtojuma izveide, apgaismojuma izbūve un apstādījumu puķu podos ierīkošana. Paredzētie darbi būvuzņēmējam būs pilnībā jāpabeidz

TALSU GALVENĀ BIBLIOTĒKA

četrus mēnešu laikā no objekta nodošanas būvuzņēmējam darbu uzsākšanai ar pieņemšanas – nodošanas aktu.

Talsu Galvenās bibliotēkas teritorijas labiekārtošanas projektu, sadalot to trīs kārtās, 2019. gadā izstrādāja SIA „BM – projekts”. Pirmā kārtā paredzēja bibliotēkas priekšlaukuma labiekārtošanu, otrā kārtā attiecas uz automašīnu stāvlaukuma un bibliotēkas pagalma labiekārtošanu, bet trešā kārtā paredzēja teritorijas labiekārtošanu, pielāgojot to kultūras pasākumu un atpūtas zonas funkcijai. Pakāpeniski ieguldot finansējumu, Talsu pilsēta iegūs mūsdienīgi sakārtotu un pievilcīgu publisko vidi.

Inita Fedko

Avots: Talsu Novada Ziņas

Datums: Februāris-2022